

Lausunto Lapin ELY-keskukselle Laivakankaan aurinkovoimalan YVA-tarveharkinnasta, Torniossa

MELAYMP 21.10.2025
6580/00.04.03/2025

Valmistelija

Ympäristötarkastaja Lotta Mattila, puh. 040 770 3239

Lapin ELY-keskus pyytää Meri-Lapin ympäristölautakunnalta lausuntoa ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tarpeesta Skarta Energy Laivakangas Oy:n Tornion Laivakankaalle suunnitellulle aurinkovoimahankkeelle. Lausuntoa pyydetään 17.10.2025 mennessä, mutta Lapin ELY-keskukselle on ilmoitettu, että lausuntoasia käsitellään kokouksessa 21.10.2025.

Skarta Energy Laivakangas Oy:n Laivakankaan aurinkovoimahankkeen suunnittelualan kokonaispinta-alalle, joka on noin 78 hehtaaria, sijoitettaisiin noin 90 500 kappaletta aurinkopaneeleja. Aurinkovoimalan suunniteltu piikkiteho olisi noin 60,5 MWp, ja aurinkovoimalaitos koostuisi paneelikentistä, inverttereistä, muuntamoista, keskiäänitekaapeleista sekä huoltorakennuksista. Puiston yhteyteen suunnitellaan myös akkusähkövarastoa, jonka teho olisi 15 MW ja kapasiteetti 30MWh. Hankealueella on tehty useita selvityksiä liittyen eri eliölajeihin sekä hankkeen maaperä- ja maisemavaikutuksiin liittyen, ja nämä tiedot ovat toimitettu lausuntopyynnön liitteenä.

Lakia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki, 252/2017) ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Lain 3 §:n 1 momentin mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet ja niiden muutokset luetellaan lain liitteessä 1.

Lain 3 §:n 2. momentin mukaan arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Aurinkovoimapuisto voi tarvita ympäristövaikutusten arviointimenettelyn lain liitteen 1 kohdan 2 f) *yli 200 hehtaarin laajuisen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen toteuttamalla uudisajituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla tai 8 b) vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 km tai.*

Lain 3 §:n 3. momentin mukaan päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään liitteessä 2.

Liitteet

Lausuntopyyntö 15.9.2025, liitteineen

Lausunnoksi ehdotetaan seuraavaa:

Alueella on voimassa Tornion kaupunginvaltuuston 14.12.2009 hyväksymä Tornion yleiskaava 2021. Hankealueen eteläosissa on myös voimassa ko. kaavan tarkennusalue Laivaniemi-Kyläjoki. Hankealue sijoittuu pääosin kaavassa osoitetulle maa-ainestenottoalueelle (EO) ja osittain maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M). Tämän lisäksi hankealue sijaitsee pääosin kaavassa osoitetulla vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella (pv-2). Kaavamääräyksen mukaan: *"Alueella tapahtuvaa rakentamista ja muuta maankäyttöä rajoittavat Vesilain 1. luvun 18 §:n pohjaveden muuttamiskielto ja Ympäristönsuojelulain 1. luvun 8 §:n pohjaveden pilaamiskielto. Alueella on kielletty pohjavesien kannalta haitallisten jätteiden varastointi. Jätevesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Rakentaminen, ojitukset ja maan kaivaminen on tehtävä siten, ettei siitä aiheudu pohjaveden laatu muutoksia tai pysyviä muutoksia pohjaveden korkeuteen."* Suunnittelualueelle on kaavassa osoitettu yksi suojeltujen tai silmälläpidettävien kasvien tai eläinten esiintymäalue (sl). Kaavan suojelumääräyksen mukaan: *"Määräämme MRL 41.2 §:n nojalla, että esiintymäalueen ympäristö on säilytettävä tai ylläpidettävä lajille suotuisana."* Hankealueen läheisyydessä on edellä mainittujen lisäksi kaavassa osoitettu ampumarata-alue.

Hankealueella on ollut aikoinaan paljon maa-ainesten ottamistoimintaa, ja alueella on vielä joitain maa-aineselupia voimassa sekä yksi maisemointiin tähtäävä lupa vireillä. Hankealue on rajattu niin, että sen alueella ei ole voimassa tai vireillä olevia maa-aineselupia, vaikkakin hankealuetta ympäröi kolmen eri toimijan maa-ainesten ottoalueet. Näiden lisäksi hankealueen koillispuolella, hieman kauempana, on Laivakankaan ampumarata, jolla on voimassa oleva ympäristölupa.

Hankealue sijoittuu Laivakankaan (1285110) muulle vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueelle, joka on luokassa 2. Laivakankaan luokitellulla pohjavesialueella on useita tutkittuja vedenottamopaikkoja ja niiden yhteenlaskettu antoisuus on merkittävä. Hanke sijoittuu vedenottamopaikkojen arvioidulle lähisuojavyöhykkeelle.

Lausuntopyynnön liitteenä on hankealueen pohjavesiselvitys ja rakennettavuussuosituksat. Pohjavesiselvityksessä ovat havainnot viidestä eri pohjavesiputkesta, joista on mitattu suojakerrospaksuus pohjaveden pintaan on 1,86...3,92 metrin syvyydellä. Mittaukset ovat tehty kerran 1.6.2025. Kyseisessä selvityksessä todetaan sivulla 16 kappaleessa 6 seuraavaa: *"Rakennettavuutta ja perustamisoloja voidaan arvioida tarkemmin pohjatutkimuksella. Alue tulee kartoittaa ja laatia alueellinen pinnantasaussuunnitelma, jonka perusteella voidaan laatia paneeleiden layout. Sekä samalla sivulla kappaleessa 7 seuraavaa: "Paikallisten olosuhteiden, kuten maa- ja kallioperän sekä pohjavedenpinnan korkeustason mukaan rakentamisvaiheessa voi aiheutua muutoksia pohjaveden laadussa ja virtauksessa. Tämän välttämiseksi tulee varmistua siitä, että pohjaveden korkeusasema jää rakentamistoimenpiteiden alapuolelle. Mikäli pohjaveden taso ei nykytilanteessa ulotu riittävän syvälle, tulee alueella vahvistaa maapeitteen paksuutta. Kun perustuksia tai muita rakenteita ei uloteta pohjavesitasen alapuolelle, ovat vaikutukset pohjavesiolosuhteisiin mahdollisimman vähäiset. Pohjaveden pinta vaihtelee tasolla 1,86 – 3,91 metriä maanpinnan tasosta. Soveltuva perustamistaso on 1,5 m vallitsevan maanpinnan taso alapuolella. Perustamissyvyyttä voidaan tarvittaessa kasvattaa maataytöllä, jotta perustukset eivät ylety pohjaveteen."*

Laivakankaan alueella tehdyn laajamittaisen maa-ainesten oton seurauksena hankealueella pohjaveden pinnan päällä oleva suojakerrospaksuus on paikoin erittäin ohut, alle 2 metriä. Maa-ainesten ottotoiminta on jo loppumassa Laivakankaalla, ja vanhat ottamisalueet, joita on myös hankealueella, on istutettu taimilla maa-aineslupien velvoitteiden mukaisesti. Hanketta varten tulisi mahdollisesti tehdä maanpinnantasaustöitä, eikä tässä vaiheessa ole selvää, onko hankealueella tarpeeksi maa-aineksia tasaustyöhön, vai pitäisikö ylijäämämaita tuoda muualta hankealueen täyttöihin.

Lausuntopyyynnön liitteenä oli myös Tornion Laivakankaan ympäristöolosuhdeselvitys, jonka sivulla 18 kerrotaan seuraavaa: ” *Skarta Energy on toteuttamassa Oripään Tanskilankankaalle noin 10 ha kokoista aurinkovoimahanketta. Hanke sijoittuu Tanskilankankaan vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueelle (2-luokka) pohjaveden varsinaiselle muodostumisalueelle. Alueen maaperä on hyvin vettä läpäisevää hiekkaa. Hankealue kuuluu myös 2011 laaditun pohjavesialueiden suojelusuunnitelman alueisiin. Suunnitelman tavoite on ennaltaehkäistä pohjaveden laadun heikkeneminen ja turvata pohjaveden saanti ilman, että maankäyttöä rajoitetaan tarpeettomasti. Varsinais-Suomen ELY-keskus on huomionnut hankkeen mahdolliset vesistövaikutukset, ja vesilain mukaista lupamenettelyä ei ole hankkeessa vaadittu. Lausunnossaan VARELY totesi, että hankkeessa tulee kiinnittää erityistä huomiota erillismuuntamoiden alueelliseen sijoittumiseen pohjavesialueella sekä muuntamoiden allastukseen. Lisäksi pohjavesialueella kemikaalien, lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käyttöä sekä uusien ojien kaivamista tai olemassa olevien ojien syventämistä tulee välttää. Pohjavesialueille ei suositella tehtäväksi ojituksia, jota ei Oripään aurinkopuistohankkeessa tulla toteuttamaan.*”

Ympäristöolosuhdeselvityksessä on kerrottu toisesta samankaltaisesta hankkeesta 2-luokan pohjavesialueella. Kuitenkin Laivakankaan aurinkovoimapuiston suunnittelualan kokonaispinta-ala on noin 78 hehtaaria, eli huomattavasti suurempi, kuin Oripäässä. Selvityksessä ei ole myöskään kerrottu tarkemmin Oripään alueen maankäytön historiaa, tai sitä, kuinka paksut suojakerrospaksuudet alueella on pohjaveteen.

Meri-Lapin ympäristölautakunnan näkemyksen mukaan Skarta Energy Laivakangas Oy:n Laivakankaan aurinkovoimahankkeella voi olla todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia hankkeen rakentamisen aikana, kun otetaan huomioon kaavamääräykset, alueen paikalliset olosuhteet (Laivakankaan 2-luokan pohjavesialue, jonka antoisuus on merkittävä), alueen aiempi maankäyttö (maa-ainesten oton seurauksena suojakerrospaksuus pohjaveteen on vähäinen), sekä alueella tällä hetkellä tapahtuva maa-ainesten ottamistoiminta. Edellä esitettyihin perustuen, hankkeen ympäristövaikutukset tulisi selvittää arviointimenettelyssä.

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö Maikkula Pipsa

Päätösehdotus

Meri-Lapin ympäristölautakunta päättää hyväksyä edellä esitetyn lausunnon Lapin ELY-keskukselle Laivakankaan aurinkovoimalan YVA-tarveharkinnasta.

Pöytäkirja pidetään kokouksessa tarkastettuna tämän asian osalta.

Päätös
